

סוגיות מחיי דיירים במסגרות מוסדיות לדיור ממושך

01א287.4705

שנה"ל תשפ"ד, סמס' א'

מרצה: ד"ר יהודית ראובני

חדר 219, בנין הפקולטה למדעי הרווחה והבריאות, קומה 2, טלפון: 04-8288327

ליצירת קשר: yreuveni@research.haifa.ac.il

שעת קבלה: יום ד', 12:00-13:00, **בתיאום מראש**

מטרת הקורס: העמקת ההבנה של השפעת המסגרת המוסדית וסביבתה על חווית הזיקנה וההזדקנות. יידונו היבטים מרכזיים בחיי הדיירים, בהתייחס לסביבות הפיזיות והחברתיות, לרבות יחסים בין-אישיים של הדיירים והסובבים אותם: עם בני משפחותיהם, עם הצוות, עם הדיירים האחרים, בין הצוות לבין המשפחות, ועוד. כמוטיב מרכזי בקורס יידונו השלכותיהם של מימדים אלה על איכות חייהם של הדיירים.

תיאור כללי: מסגרות לדיור ממושך בגיל השלישי – בתי-אבות, דיורים מוגנים, ואף מרכזי-יום, עשויים להציע פתרונות טיפוליים, חברתיים, ובטיחותיים עבור זקנים, ולהעניק להם שירותים חיוניים כאשר הם ו.או בני משפחתם כבר אינם מסוגלים לספקם בעצמם. אולם, להבדיל ממרכזי-היום למשל, המעבר למסגרת מוסדית, הכוללת מגורים מלאים, עשוי להוות מהפך דרמטי בחיי הזקן, ובחיי בני-משפחתו. בנקודה זו בחייו, נאלץ לעתים הזקן לאמץ זהות חדשה, לפתח יחסי חברות ואמון חדשים, וככלל – לעבור תהליך של הסתגלות למצבים בלתי-מוכרים, אך מאד משמעותיים עבורו. שינוי זה כולל מטבעו גם את כל הדמויות המשמעותיות בחיי הזקן, והשותפים לו בתהליך – בני משפחתו, הצוות המטפל, ושכניו החדשים, כמו גם כמובן את המרחבים הפיזיים – הפרטי והציבורי, בסביב החדשה – על כל השתמעויותיהם.

מבנה הקורס: בסיס החלוקה ליחידות לימוד מושתת על נושאים. ייתכן שנושאים מסוימים ידרשו יותר משיעור אחד, ולחילופין ייתכן שבמסגרת שיעור אחד, יידונו מספר נושאים. כמו-כן ייתכנו הבדלים בין סדר הופעת הנושאים בסילבוס לבין הסדר בו יילמדו בכיתה. הקורס ישלב למידה תיאורטית, ניתוח תיאורי-מקרה ולמידת עמיתים. באופן מעשי – נקרא, נצפה, נקשיב, נתרגל ונשוחח, וייתכן שאף נזכה לביקוריהם של מרצים אורחים.

דרישות הקורס:

- נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים ובדיונים.
- קריאה של ספרות מחקרית בהתאם להנחיות שתימסרנה משיעור לשיעור, ופיתוח פרסקטיבה ביקורתית רחבה ורב-תחומית. חלק מהנושאים ידרשו לימוד עצמי. רשימת הקריאה מופיעה בהמשך. כל תלמיד צריך להכיר היטב לפחות מאמר אחד בכל אחד מהנושאים, ויידרש ליכולת אינטגרציה וסינטזה ביניהם.
- הגשת מטלה מסכמת בקבוצות, בהתאם להנחיות שתימסרנה בהמשך.

נושאי הקורס ורשימת קריאה**

1. לקראת מעבר למסגרת מוסדית: שיקולים, הכנות, חששות ותקוות

- Buhr, G. T., Kuchibhatla, M., & Clipp, E. C. (2006). Caregivers' reasons for nursing home placement: clues for improving discussions with families prior to the transition. *The Gerontologist*, 46(1), 52-61.
- Dorell, Å., & Sundin, K. (2019). Expressed emotions and experiences from relatives regarding having a family member living in a nursing home for older people. *open medicine*, 7.
- Söderberg, M., Ståhl, A. & Emilsson, U.M. (2012). Family members' strategies when their elderly relatives consider relocation to a residential home — Adapting, representing and avoiding. *Journal of Aging Studies*, 26 , 495–503.

2. תהליך ההסתגלות למסגרת מוסדית

- גמליאל, ט. וחזן, ח. (2003). סטיגמה כמוניטין: על זהות עצמית במוסדות לזקנים. *גרונטולוגיה*, ל(3), 31-45.
- פורטוגלי, א. (2006). בתי אבות לזקנים ערבים בישראל. *גרונטולוגיה*, לגי (4), 80-63.
- Cutchin, M.P., Owen, S.V., and Chang P.J. (2003). Becoming "at home" in assisted living residents: Exploring place integration processes. *The Journal of Gerontology Series B: Psychological and Social Sciences*, 58, 234-243.
- Johnson, R. A., & Bibbo, J. (2014). Relocation decisions and constructing the meaning of home: A phenomenological study of the transition into a nursing home. *Journal of Aging Studies*, 30, 56-63.

3. מסגרת מוסדית כגורם סיכון

- Bužgová, R., & Ivanová, K. (2009). Elder abuse and mistreatment in residential settings. *Nursing Ethics*, 16(1), 110-126.
- Cohen, M., Levy-Levin, S., Gagin, R. and Friedman, G.. (2010). Elder abuse in long-term care residences and the risk indicators. *Ageing & Society* 30, 1027–1040.
- Feldman, F., & Chaudhury, H. (2008). Falls and the physical environment: a review and a new multifactorial falls-risk conceptual framework. *Canadian Journal of Occupational Therapy*, 75(2), 82-95.
- Hoover, D.R., Siegel, M., Lucas, J., Kalay, E., Gaboda, D., Devanand, D.P., and Crystal, S. (2010). Depression in the first year of stay for elderly long-term nursing home residents in the U.S.A. *International Psychogeriatrics*, 22:7, 1161–1171.
- Netz, Y., Goldsmith, R., Shimony, T., Arnon, M., & Zeev, A. (2013). Loneliness is associated with an increased risk of sedentary life in older Israelis. *Aging & mental health*, 17(1), 40-47.

4. יחסים במסגרת בית האבות:

4.1 דיירים ובני-משפחה:

Kemp, C. L. (2012). Married couples in assisted living: Adult children's experiences providing support. *Journal of Family Issues*, 33(5), 639-661.

Roberts, A. R., & Ishler, K. J. (2017). Family Involvement in the Nursing Home and Perceived Resident Quality of Life. *The Gerontologist*.

4.2 דיירים וצוות:

Ball, M. M., Lepore, M. L., Perkins, M. M., Hollingsworth, C., & Sweatman, M. (2009). "They are the reason I come to work": The meaning of resident-staff relationships in assisted living. *Journal of Aging Studies*, 23(1), 37-47.

Haugan, G. (2014). The relationship between nurse-patient interaction and meaning-in-life in cognitively intact nursing home patients. *Journal of Advanced Nursing*, 70(1), 107-120.

4.3 צוות ובני-משפחה:

Boogaard, J. A., Werner, P., Zisberg, A., & van der Steen, J. T. (2017). Examining trust in health professionals among family caregivers of nursing home residents with advanced dementia. *Geriatrics & gerontology international*, 17(12), 2466-2471.

Chen, C. K., Sabir, M., Zimmerman, S., Suito, J. & Pillemer, K. (2007). The importance of family relationships with nursing facility staff for family. *The Journals of Gerontology*, 62B, 5. P253-260.

Powell, C., Blighe, A., Froggatt, K., McCormack, B., Woodward-Carlton, B., Young, J., ... & Downs, M. (2018). Family involvement in timely detection of changes in health of nursing homes residents: A qualitative exploratory study. *Journal of clinical nursing*, 27(1-2), 317-327.

Utey-Smith, Q. et al. (2009). Staff perceptions of staff-family interactions in nursing homes. *Journal of Aging Studies*, 23(3), 168-177.

4.4 יחסים חברתיים ואינטימיים בין הדיירים:

Ayalon, L., & Yahav, I. (2019). Location, location, location: close ties among older continuing care retirement community residents. *Plos one*, 14(11), e0225554.

Miller, A. (2016). Incapacity and sexual relationships in the elderly: balancing autonomy and protection.

Roberts, T., & Bowers, B. (2015). How nursing home residents develop relationships with peers and staff: A grounded theory study. *International journal of nursing studies*, 52(1), 57-67.

Street, D., Burge, S., Quadagno, J., & Barrett, A. (2007). The salience of social relationships for resident well-being in assisted living. *The Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 62(2), S129-S134.

5. השפעת הסביבה הפיזית על איכות החיים במוסד

- Chaudhury, H., Keller, H., Pfisterer, K., & Hung, L. (2017). Development of a physical environmental observational tool for dining environments in long-term care settings. *The Gerontologist*, 57(6), e95-e101.
- Chaudhury, H., Mahmood, A., & Valente, M. (2009). The effect of environmental design on reducing nursing errors and increasing efficiency in acute care settings: A review and analysis of the literature. *Environment and Behavior*, 41(6), 755-786.
- Fleming, R., Goodenough, B., Low, L. F., Chenoweth, L., & Brodaty, H. (2016). The relationship between the quality of the built environment and the quality of life of people with dementia in residential care. *Dementia*, 15(4), 663-680.

6. מודלים חדשים בתפעול מסגרות מגורים מוסדיות לטיפול ארוך-טווח

- Bowers, B. J., & Nolet, K. (2014). Developing the Green House nursing care team: Variations on development and implementation. *The Gerontologist*, 54(Suppl_1), S53-S64.
- Fishman, N. W., Lowe, J. I., & Ryan, S. F. (2016). Promoting an alternative to traditional nursing home care: Evaluating the green house small home model. An introduction from the funders and the green house project. *Health Services Research*, 51(Suppl 1), 344.
- Rill, L., & Gonzalez, L. (2019). Culture change in skilled nursing: an exploratory comparison of a traditional home to a new model. *Journal of Housing For the Elderly*, 33(4), 433-452.

ספרים מומלצים:

- גולנדר, ח. (1995). *לחיות על קו הקץ*. תל-אביב: הוצאת י"ל מאגנס.
- לבנשטיין, א. ויקוביץ, א. (1995). *הזקן, המשפחה והמסגרת המוסדית- סוגיות ושיטות התערבות*. תל-אביב: הוצאת רמות.
- שנור, י., איסחאק, ל. (2020). *תחושת ביתיות ושביעות רצון של דיירים בבתי אבות*. ירושלים: מאירס-ג'וינט-ברוקדייל

צפיית חובה:

- יחיאלי, ח. (מפיק ובמאי). (2022). *סבתא* [סרט קולנוע]. ישראל, יס דוקו.

** ייתכנו שינויים